

Kadernota 2026

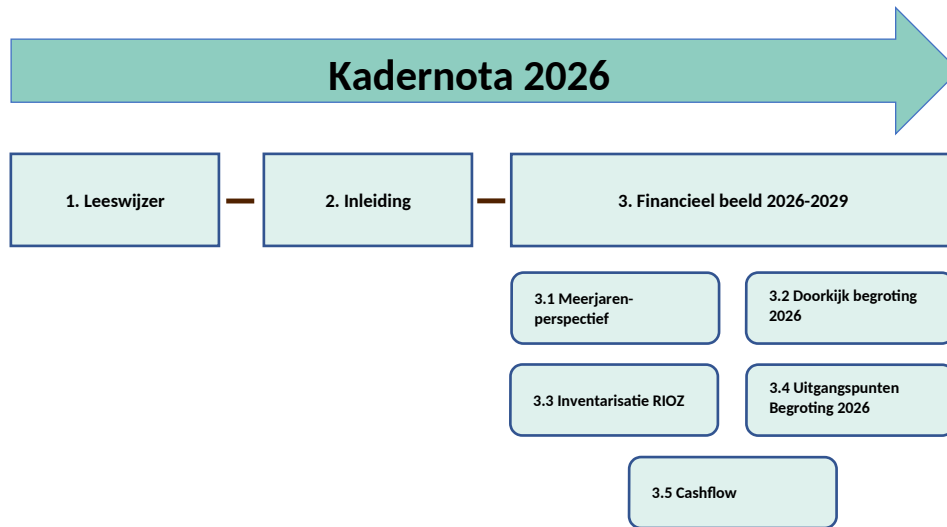
Gemeente **Zeist**

Inhoudsopgave

1. Leeswijzer.....	2
2. Inleiding.....	3
3. Financieel beeld.....	4
3.1 Meerjarenperspectief.....	4
3.1.1 Beschikbare middelen.....	4
3.1.2 Bestuursrapportage I 2025.....	4
3.2 Financiële doorkijk Begroting 2026.....	5
3.2.1 Inventarisatie Kadernota 2026.....	6
3.2.2 Ontwikkelingen gemeentefonds.....	7
3.2.3 Gemeenschappelijke regelingen.....	8
3.2.4 Structureel begrotingssaldo.....	9
3.2.5 Proces Begroting 2026.....	10
3.2.6 Inventarisatie potentiële ombuigingen.....	11
3.2.6 Ontwikkelingen sociaal domein.....	12
3.3 Inventarisatie RIOZ.....	15
3.4 Uitgangspunten Begroting 2026.....	17
A. Prijsindex.....	17
B. Loonindex.....	17
C. Overhead.....	17
D. Rekenrente.....	18
E. Tariefontwikkeling.....	18
F. Rioolrecht.....	18
G. Afvalstoffenheffing.....	19
3.5 Cashflow.....	20

1. Leeswijzer

De opbouw van dit document is als volgt:

Na deze inleiding en leeswijzer geven wij u in Hoofdstuk 3 inzicht in het financiële beeld voor de jaren 2026 tot en met 2029. Dit meerjarenperspectief is opgebouwd uit diverse onderdelen. Ten eerste de beschikbare middelen, een berekening van het financiële vertrekpunt van deze kadernota. Vervolgens zijn de structurele effecten beschreven van de 1e Bestuursrapportage 2025. In onderdeel 3.1 wordt dit meerjarenperspectief gepresenteerd.

Aanvullend geven we in onderdeel 3.2 van deze kadernota - informerend - een doorkijk naar de Begroting 2026 waarin onder andere aandacht wordt besteed aan de een inventarisatie van ontwikkelingen op de onderdelen 'Wettelijke ontwikkeling', 'Overige ontwikkelingen' en 'Wensen nieuw beleid'. Ook staan we stil bij de ontwikkelingen in het gemeentefonds en effecten van gemeenschappelijke regelingen. Ook worden er inventariserend denkrichtingen voor potentiële ombuigingen gepresenteerd. Hiervoor geldt dat de gemeenteraad uitgenodigd wordt om inventariserend het gesprek over deze meldingen te voeren.

In onderdeel 3.3 is een overzicht gepresenteerd van thema's waarvoor (mogelijk) in de toekomst mogelijk aanspraak gemaakt wordt op de Reserve Integrale Ontwikkeling Zeist (RIOZ).

Het financiële beeld van de toekomst is afhankelijk van diverse uitgangspunten, waaronder de prijs- en loonindex en de tarieven. Deze cijfers zijn de basis voor berekeningen in de Begroting 2026 en daarom moeten deze door de gemeenteraad vastgesteld worden. In Paragraaf 3.4 worden deze uitgangspunten behandeld. Tot slot wordt in onderdeel 3.5 aandacht besteed aan de cashflow. De cashflow is een belangrijk onderdeel als het gaat om de financiële positie van de gemeente. Wanneer de cashflow negatief wordt, zal de gemeente vreemd vermogen aan moeten trekken, wat tot een toename van de rentekosten leidt.

2. Inleiding

Voor u ligt de Kadernota 2026, een nota met verschillende gezichten. Het vertrekpunt voor deze Kadernota – de beschikbare middelen – laat ondanks de schommelingen in het gemeentefonds voor ieder jaar, met uitzondering van 2027, een positief beeld zien. Het uiteindelijke, voorlopige, meerjarenperspectief is juist andersom waar ieder jaar, met uitzondering van 2027, een tekort laat zien.

Route richting de Begroting 2026

In deze Kadernota komen diverse bouwstenen richting de Begroting 2026 aan bod. Zo staan we stil bij de ontwikkelingen van het gemeentefonds en geven we op basis van voorlopige cijfers een indicatie van de te verwachte uitkomsten van de Meicirculaire. Mede door de nog onzekere uitkomsten hier is de inventarisatie in deze kadernota op de onderdelen 'Wettelijke ontwikkelingen', 'Overige ontwikkelingen' en 'Wensen nieuw beleid' net als vorig jaar uitsluitend informierend van aard.

Als gemeente kijken wij niet alleen maar afwachtend naar wat het Rijk ons voorschrijft. Wij willen ook zelf regie houden op de lokale uitwerking. Dit past ook in de beweging die in het coalitieakkoord 'Samen bouwen aan een mooi en duurzaam Zeist' is beschreven. Lokaal kunnen we accenten leggen in de uitwerking. Kenmerkend voor onze gemeente is bijvoorbeeld het groene karakter. Bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving zullen wij ook steeds zoeken naar mogelijkheden om het groen en de natuur in onze gemeente te versterken. Daarnaast blijven we doorgaan met de uitkomsten van het programma 'Sociaal in Balans' en zullen we de ingezette transformatie continu van brandstof voorzien. In Paragraaf 3.2.6 "Ontwikkelingen sociaal domein" gaan we hier verder op in.

Om bij de Begroting 2026 uiteindelijk tot een sluitend meerjarenperspectief te komen zullen we aan de hand van onze stabiliteitscriteria de afwegingen ter besluitvorming aanbieden. In Paragraaf 3.2.5 wordt dit proces richting de Begroting 2026 verder beschreven.

3. Financieel beeld

3.1 Meerjarenperspectief

Onderstaande tabel geeft inzicht in het huidige financiële beeld van de aankomende 4 jaar. In dit meerjarenperspectief zijn alle vastgestelde ontwikkelingen verzameld om het vertrekpunt richting de Begroting 2026 vast te leggen.

Onderdeel (Bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
3.1.1 Beschikbare middelen	€ 1.187	€ -803	€ 1.368	€ 3.241
3.1.2 Bestuursrapportage I 2025	€ -422	€ 365	€ -945	€ -1.688
Saldo Kadernota 2026	€ 765	€ -438	€ 423	€ 1.553

Het meerjarenperspectief laat voor de jaren 2026, 2028 en 2029 een positief beeld zien, maar voor 2027 een nadelig beeld zien. De oorsprong hiervan zit al in de 'beschikbare middelen' en wordt gedempt door de effecten van de 1^e Bestuursrapportage 2025.

In de komende paragrafen behandelen we alle onderdelen van het meerjarenperspectief zoals hierboven weergegeven.

3.1.1 Beschikbare middelen

Binnen de beschikbare middelen laten de jaren 2026, 2028 en 2029 een positief beeld zien, maar 2027 een nadelig beeld. In deze saldo's zijn de effecten van de september- en decembercirculaire verwerkt waarover de raad reeds is geïnformeerd (RIB 24.131 & RIB 25.010). De saldo's zijn bijgewerkt tot en met de financiële effecten van de technische begrotingswijziging van april 2025 (25RV016#).

Onderdeel (Bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Begrotingssaldo primitief	€ 1.351	€ 198	€ 1.751	€ 4.040
Begrotingsmutaties 2025	€ -996	€ -1.732	€ -1.488	€ -2.409
Structurele effecten 2e Berap 2024	€ -358	€ -297	€ -285	€ -285
Saldo begroting na besluitvorming	€ -3	€ -1.831	€ -21	€ 1.346
Septembecirculaire 2024	€ 522	€ 82	€ 283	€ 528
Decembecirculaire 2024	€ 319	€ 584	€ 744	€ 1.005
Overige besluiten	€ 349	€ 362	€ 362	€ 362
Beschikbare middelen	€ 1.187	€ -803	€ 1.368	€ 3.241

3.1.2 Bestuursrapportage I 2025

De aangeboden 1^e Bestuursrapportage 2025 beschrijft effecten die impact hebben op de jaren 2026 tot en met 2029. Deze zijn in onderstaande tabel weergegeven. Alle aanmeldingen in de 1^e Bestuursrapportage 2025 zijn getoetst aan de 3 O's van de gemeentefinanciën (Onvoorzien/Onoplosbaar, Onuitstelbaar en Onontkoombaar). Voor een toelichting op deze cijfers wordt naar de 1^e bestuursrapportage 2025 zelf verwezen.

Onderdeel (Bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Structurele effecten 1e Berap 2025	€ -422	€ 365	€ -945	€ -1.688
Meldingen IAC/Heroverw./Beleidskeuzes	€ -	€ -	€ -	€ -
Bestuursrapportage I 2025	€ -422	€ 365	€ -945	€ -1.688

3.2 Financiële doorkijk Begroting 2026

Hoewel het meerjarenperspectief van deze Kadernota, op jaarschijf 2027 na, een positief beeld laat zien is dit niet het volledige verhaal en verwachten we nog de nodige ontwikkelingen.

In onderstaande tabel zijn de effecten van de diverse ontwikkelingen verrekend met het saldo van de Kadernota 2026 als in paragraaf 3.1 gepresenteerd. Op de onderste regel is het fictieve meerjarenperspectief weergegeven.

Onderdeel (Bedragen x € 1.000)		2026	2027	2028	2029
Saldo Kadernota 2026	€	765	€ -438	€ 423	€ 1.553
3.2.1 Inventarisatie Kadernota	€	-2.524	€ -3.187	€ -4.214	€ -5.626
3.2.2 Prognose Meicirculaire	€	4.814	€ 4.676	€ 1.379	€ 1.787
3.2.3 Gemeenschappelijke regelingen	€	350	€ 350	€ 350	€ 350
Fictief bijgewerkt saldo	€	3.405	€ 1.401	€ -2.062	€ -1.936
3.2.4 Correctie Structureel/Incidenteel	€	-3.768	€ 1.623	€ -466	€ -471
Fictief structureel saldo	€	-363	€ 3.023	€ -2.528	€ -2.407

Allereerst is als onderdeel van deze kadernota, informerend, een inventarisatie gemaakt over de drielat categoriën: 'Wettelijke ontwikkelingen', 'Overige ontwikkelingen' en 'Wensen nieuw beleid'. In paragraaf 3.2.1 worden de uitkomsten hiervan geduid.

Belangrijke variabele in ons meerjarenperspectief is het gemeentefonds. Het gemeentefonds heeft de afgelopen jaren een erg wisselend beeld gegeven. De voortekenen voor de meicirculaire 2025 zijn voor de jaren 2026 t/m 2029 als gevolg van de Voorjaarsnota van de Rijksoverheid gematigd positief gestemd. In paragraaf 3.2.2 zal hier een verdere duiding over worden gegeven.

Hiernaast wordt in paragraaf 3.2.3 stilgestaan bij de ontwikkelingen van de Gemeenschappelijke regelingen van de Gemeente Zeist.

In paragraaf 3.2.4 wordt aandacht besteed aan het structurele saldo van het meerjarenperspectief. Dit is het saldo waarin alle incidentele effecten zijn gecorrigeerd en is tevens het saldo welke de provincie, in de rol als toezichthouder, zal beoordelen.

In paragraaf 3.2.5 wordt het proces richting de Begroting 2026 verder geduid. Het negatieve beeld uit het hierboven gepresenteerde meerjarenperspectief voor de jaren 2026 tot en met 2029 (met uitzondering van 2027) geeft noodzaak om in aanloop naar de Begroting 2026 een aangescherpt proces te volgen welke in deze paragraaf verder zal worden uitgewerkt.

Voor een eerste aanzet zal in paragraaf 3.2.6 inventariserend naar potentiële ombuigingsmogelijkheden worden gekeken. Hiervoor geldt dat de gemeenteraad uitgenodigd wordt om inventariserend het gesprek over deze meldingen te voeren. Tot slot wordt in paragraaf 3.2.7 aandacht gegeven aan de ontwikkelingen in het Sociaal Domein.

3.2.1 Inventarisatie Kadernota 2026

In deze kadernota wordt informierend de inventarisatie van de diverse meldingen gedeeld. De meldingen zijn opgedeeld in een drietal categorieën:

Wettelijke ontwikkelingen:

Deze meldingen hebben een wettelijke ontwikkeling als oorsprong. Dit kan bijvoorbeeld een melding zijn die als gevolg van landelijk beleid meer middelen en inzet vraagt. Het kan ook een totaal nieuw onderdeel binnen onze dienstverlening betreffen, als gevolg van nieuwe wetgeving. Uitgangspunt conform de stabiliteitscriteria is dat extra taken binnen de door het Rijk beschikbare middelen worden uitgevoerd.

Onderdeel (Bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Totaal Wettelijke ontwikkelingen	€ -185	€ -1.070	€ -2.125	€ -3.130

Overige ontwikkelingen:

Alle in deze paragraaf opgenomen meldingen hebben een andere dan wettelijke oorsprong. Het kunnen autonome ontwikkelingen in aantallen betreffen, maar bijvoorbeeld ook stelselwijzigingen in het uitvoeren van gemeentelijke taken. Ook kan deze categorie meldingen betreffen die eerder als 'knelpunten' werden gepresenteerd.

Onderdeel (Bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Totaal Overige ontwikkelingen	€ -1.949	€ -1.710	€ -2.072	€ -2.479

Wensen nieuw beleid:

Alle in deze rapportage opgenomen meldingen betreffen voorstellen voor nieuw beleid, aanvullend op alle werkzaamheden die reeds in de begroting zijn verwerkt. Deze voorstellen hebben niet eerder op de politieke agenda gestaan. Bij het voorstel is er rekening mee gehouden dat ieder voorstel ook ambtelijke capaciteit nodig zal hebben om uitgevoerd te worden.

Onderdeel (Bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Totaal Wensen nieuw beleid	€ -390	€ -407	€ -17	€ -17

Voor alle meldingen geldt dat het belangrijk is dat er een bepaalde mate van keuze in de uitvoering zit om in deze rapportage gemeld te worden. Ontwikkelingen die geen vorm van keuze hebben, worden in de bestuursrapportage als gevolg van de 3 O's van de gemeentefinanciën (Onvoorzien/Onoplosbaar, Onuitstelbaar en Onontkoombaar) gepresenteerd.

In onderstaande tabel worden de totalen van deze vernieuwde inventarisatie gedeeld. De toelichting op de onderliggende individuele meldingen is te vinden in Bijlage 1: "Inventarisatie Kadernota 2026"

Onderdeel (Bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
1. Gemeente in verbinding	€ -40	€ -20	€ -20	€ -20
2. Volwaardig meedoen aan de samenleving	€ -290	€ -295	€ -	€ -
3. Doorpakken voor natuur en klimaat	€ -393	€ -253	€ -253	€ -253
4. Wonen op maat	€ -24	€ -	€ -	€ -
5. Positieve gezondheid	€ -390	€ -140	€ -407	€ -814
6. Cultureel en sportief Zeist	€ -	€ -	€ -	€ -
7. Mobiliteit brengt ons verder	€ -	€ -87	€ -87	€ -87
8. Levendige economie	€ -	€ -	€ -	€ -
9. Samen zorgen voor veiligheid	€ -207	€ -207	€ -207	€ -207
10. Financiële stabiliteit en organisatie	€ -1.180	€ -2.185	€ -3.240	€ -4.245
Totaal	€ -2.524	€ -3.187	€ -4.214	€ -5.626

3.2.2 Ontwikkelingen gemeentefonds

Met betrekking tot het gemeentefonds zijn er drie grote onderwerpen die ons bezighouden: de herijking van de verdeelsystematiek, het nadelige effect van de normeringssystematiek en de tekorten in de jeugdhulp. We zullen op deze onderwerpen nader ingaan waarbij we vooral kijken naar de financiële effecten van de afspraken in de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk.

Herijking verdeelsystematiek

Met ingang van 2023 is er een nieuw verdeelmodel van kracht geworden. Voor Zeist leidt dit model, op termijn, tot een nadeel van € 8 mln. Zoals te doen gebruikelijk is er een ingroeipad afgesproken van € 15 per inwoner. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft in 2022 een onderzoeksagenda opgesteld met diverse onderzoeken naar onderdelen van het verdeelmodel. De onderzoeken, en soms vervolgonderzoeken, vragen zoveel tijd dat er in het jaar 2026 een pas op de plaats wordt gemaakt met het voortzetten van het ingroeipad. In een brief van het ministerie van BZK d.d. 7 februari 2025 aan de gemeenten staat dat vanaf 2027 het ingroeipad weer wordt voortgezet. De uitkomst van de onderzoeken uit de agenda is nog niet bekend, maar het feit dat Zeist een gemeente is met een fors nadeel zal niet wijzigen. Wat het nadeel wordt voor Zeist, na mogelijke bijstelling van het model, wordt waarschijnlijk bekend gemaakt in de meicirculaire van 2026.

Normeringssystematiek

De manier waarop het gemeentefonds in volume meebeweegt met de uitgaven van het Rijk wordt de normeringssystematiek genoemd. De nieuwe normeringssystematiek, op basis van het Bruto Binnenlands Product, zou een terugval van € 2,4 miljard in 2026 betekenen. In de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk is afgesproken dat er ruim € 400 miljoen structureel beschikbaar komt waardoor er nog een terugval van € 2 miljard resteert. Omdat we in onze begroting zijn uitgegaan van de landelijke korting met € 2,4 mld. is deze ontwikkeling toch een structureel voordeel voor de gemeente.

Tekort op de jeugdhulp

Het AEF-rapport uit 2020, de arbitragecommissie en de commissie Van Ark komen allen tot de conclusie dat er landelijk een financieel tekort is op de jeugdhulp. Ook de gemeente Zeist komt sinds 2019 tekort op de middelen uit de algemene uitkering. Het Rijk erkende, ten dele, dit tekort en stelde compensatie beschikbaar. Deze compensatie is echter tijdelijk en wordt jaarlijks afgebouwd. In de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk is de compensatie verlengd. Uit een analyse van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk door Liasinfo, een digitaal kennisportaal gericht op gemeentefinanciën, blijkt dat gemeenten de komende drie jaar onder aan de streep meer middelen voor de jeugdhulp krijgen, maar daarna juist minder. In 2028 moeten gemeenten het zelfs met € 108 miljoen minder doen dan in 2025. Het Rijk rekent erop dat gemeenten en de sector jeugdzorg het tij binnen de jeugdzorg weten te keren. De Hervormingsagenda jeugd, plus nog een aantal aanvullende afspraken met de sector jeugdzorg, plus de invoering van een eigen bijdrage in de jeugdzorg, moeten ervoor zorgen dat er grote besparingen gerealiseerd worden en dat daarmee de balans weer op orde komt.

Afspraken in de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk worden normaal gesproken verwerkt in de meicirculaire. Dan pas is er zekerheid voor de gemeenten en weten we exact wat het financiële effect is voor Zeist. Daarop vooruitlopend hebben we alvast een grove berekening gemaakt wat de financiële gevolgen, bij benadering, zijn voor Zeist. Zie hieronder een overzicht.

Onderdeel (Bedragen x € 1.000)		2026	2027	2028	2029
3.2.2 Prognose Meicirculaire	€	4.814	€ 4.676	€ 1.379	€ 1.787

3.2.3 Gemeenschappelijke regelingen

Voor de meeste gemeenschappelijke regelingen geldt dat de Begroting 2026 nog niet definitief is vastgesteld en dat de zienswijze procedure nog loopt. De financiële effecten in de verschillende begrotingen kunnen afwijken van de indexering die wij in deze Kadernota vastleggen. Het is daarmee ook gebruikelijk dat wij de effecten hiervan in de primitieve begroting verwerken. Bij het opstellen van onze begroting worden deze afwijkingen opgenomen en zullen we deze onderdelen expliciet in kaart brengen.

In 2024 is er vanuit de gemeenten uit de Provincie Utrecht een oproep aan alle gemeenschappelijke regeling gegaan om op zoek te gaan naar ombuigingsmaatregelen. Achtergrond van deze oproep was dat alle gemeenten in Nederland moeite hebben om de begroting sluitend te maken en dat daardoor over de hele linie keuzes gemaakt moeten worden en dat de kosten voor de gemeenschappelijke regelingen daarbij niet op voorhand buiten schot kunnen blijven.

De oproep uit in 2024 is echter redelijk vrijblijvend geweest waardoor we nu in de (concept)begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen wisselende resultaten zien. Waar de ene gemeenschappelijke regeling al voortvarend aan de slag is gegaan zien we nog weinig resultaten bij de andere. Om deze reden wordt er medio 2025 naar verwachting een nieuwe, stevigere, oproep vanuit alle colleges van de gemeenten uit de Provincie Utrecht aan de gemeenschappelijke regelingen gedaan om uiterlijk bij de Kadernota 2027 met voorstellen te komen. In deze oproep wordt meegegeven de 'kaasschaafmethode' als laatste redmiddel in te zetten en echt op de inhoud gezamenlijk de juiste afwegingen te laten maken.

Gezien de omvang van de gemeenschappelijke regelingen zou een besparing van 4% voor onze gemeentelijke begroting miljoenen op kunnen leveren. Op dit moment is dat echter nog niet het geval. Op basis van de eerste (concept) begrotingen nemen we een voordeel van € 350.000 mee in het meerjarenperspectief van deze Kadernota. Belangrijk om te vermelden is dat dit een voorlopig cijfers is en nog kan wijzigen. Als aangegeven worden de definitieve effecten van de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen verwerkt in de primitieve begroting.

Onderdeel (Bedragen x € 1.000)		2026		2027		2028		2029
3.2.3 Gemeenschappelijke regelingen	€	350	€	350	€	350	€	350

3.2.4 Structureel begrotingssaldo

In de beoordelingsbrief over de Begroting 2025 van de Provincie Utrecht (PR25.014) heeft de provincie, in haar rol als toezichthouder, aandacht gevraagd voor ons structurele begrotingssaldo.

Structureel vs. incidenteel

Conform de financiële wetgeving, het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), zijn gemeenten verplicht hun structurele lasten te bekostigen uit de structurele inkomsten. Structurele lasten zijn in basis alle jaarlijks terugkerende vaste kosten. Denk aan de kosten van personeel, afschrijvingen, (dagelijks) onderhoud, kosten voor de WMO & Jeugd, etc. Structurele inkomsten zijn de gelden die wij via het gemeentefonds vanuit het Rijk ontvangen en daarnaast de inkomsten die gemeenten zelf genereren doormiddel van belastingen en leges, maar bijvoorbeeld ook de huurinkomsten van ons vastgoed.

Incidentele lasten zijn beperkt tot een maximum van enkele jaren, dit betreft vaak afgebakende projecten, pilots voor nieuwe activiteiten, etc. Ook het grootste gedeelte van het Uitvoeringsprogramma Coalitieakkoord 2023-2026 is hier een voorbeeld van. Incidentele inkomsten zijn bijvoorbeeld de specifieke uitkeringen vanuit het Rijk, maar ook zijn in basis alle onttrekkingen uit reserves incidenteel.

Structureel begrotingssaldo

In Zeist zijn wij gewoon te werken vanuit en te communiceren over het “begrotingssaldo”. Dit saldo is het totaal van alle inkomsten en uitgaven, inclusief reservemutaties etc. De provincie beoordeelt echter het structurele saldo. Dit is het saldo waar alle incidentele effecten uit zijn gehaald om tot de structurele basis te komen. In onderstaande tabel is deze correctie, fictief, weergegeven.

<i>Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)</i>	2019	2020	2021	2022
Saldo baten en lasten	-1460	-1500	-1690	-1335
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1660	1630	1500	1250
Begrotingssaldo na bestemming	200	130	-190	-85
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-150	-100	200	50
Structureel begrotingssaldo	50	30	10	-35

Normaliter stopte onze eigen presentatie bij de regel “begrotingssaldo na bestemming”, de provincie kijkt een slag verder en corrigeert doormiddel van de regel “waarvan incidentele baten en lasten (saldo)” de incidentele effecten om tot het structurele begrotingssaldo te komen. Voor de beoordeling van de provincie is van belang dat dit saldo structureel in evenwicht is. Het 1e (of laatste) begrotingsjaar zijn daarin het belangrijkste en één van deze twee moet minimaal sluitend zijn.

Effecten Zeist

Om hier aandacht voor te hebben nemen we deze “incidentele correctie” mee in de Kadernota 2026. Op basis van de cijfers uit de Begroting 2025, inclusief de reeds vastgestelde begrotingswijzingen komen we tot onderstaande correctie. Dit zijn nadrukkelijk indicatieve cijfers die nog niet het definitieve beeld geven. Bij de Begroting 2026 zullen deze cijfers worden geactualiseerd

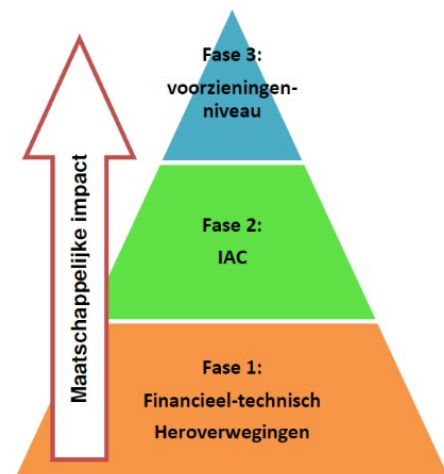
Voornaamste oorzaak van de negatieve correctie in 2026 is een onttrekking uit de Algemene Reserve van bijna € 3 mln. voor de egalisatie van het Uitvoeringsprogramma Coalitieakkoord 2023-2026 op basis van de besluitvorming van de Begroting 2023 (RV22039#).

Onderdeel (Bedragen x € 1.000)		2026		2027		2028		2029
3.2.4 Correctie Structureel/Incidenteel	€	-3.768	€	1.623	€	-466	€	-471

3.2.5 Proces Begroting 2026

In bovenstaande paragrafen is de onzekerheid van ons meerjarenperspectief uiteengezet. De uitkomsten van de meicirculaire bepalen (voornamelijk) hoe de aanloop naar de Begroting 2026 er uit zal gaan zien. Wanneer de uitkomsten van de meicirculaire meevallen zouden de gepresenteerde items uit de inventarisatie van wettelijke ontwikkelingen, overige ontwikkelingen (knelpunten) en wensen nieuw beleid nadrukkelijker behandeld kunnen worden richting de besluitvorming van de Begroting 2026. Wanneer dit niet het geval is moeten in de komende maanden (financiële) maatregelen worden opgesteld voor besluitvorming bij de Begroting 2026.

De afgelopen jaren hebben de heroverwegingen (Begroting 2021) en de IAC voorstellen (Kadernota 2022) eerdere financiële tekorten voor zo'n 9 miljoen euro opgelost. Om de begroting sluitend te maken zijn we bij de Begroting 2024 en Begroting 2025 vervolgens met financieel technische maatregelen gekomen en zijn er daarnaast ook enkele beleidskeuzes vastgesteld om de laatste, noodzakelijke stap te zetten. Hiervoor heeft destijds het model rechts hiervan als basis gediend en is destijds de 3^e fase niet noodzakelijk gebleken.

Dit model vindt zijn oorsprong in de nota stabiliteitscriteria 2021-2024 (RIB 20.170). Hierin zijn spelregels opgenomen hoe tot een sluitende meerjarenbegroting te komen. Deze spelregels bestaan uit een aantal stappen beschreven die in onderstaande volgorde genomen moeten worden:

- 1) We nemen, waar mogelijk, financieel technische maatregelen.
- 2) Door verdere innovatie gaan we na of efficiency mogelijk is (hier staat veelal eerst een incidentele investering tegenover)
- 3) We gaan beleid heroverwegen.
- 4) We schrappen formatie als:
 - a. er taken geschrapt worden,
 - b. efficiency wordt doorgevoerd,
 - c. werkzaamheden worden ondergebracht in samenwerkingsverbanden,
 - d. taken worden uitbesteed.
- 5) De laatste stap om tot een sluitend meerjarenperspectief te komen is lastenverzwaring.

Mochten de uitkomsten van de meicirculaire niet afdoende zijn, zullen we conform de bovenstaande spelregels met een dekkingsvoorstel bij de Begroting 2026 komen. Belangrijk is dat we onafhankelijk van de uitkomsten van de meicirculaire 2025 de Zeister behoedzaamheid voor de gemeentefinanciën centraal zullen blijven stellen.

De inventarisatie rondom de thema's 'Wettelijke ontwikkelingen', 'Overige ontwikkelingen' en 'Wensen nieuw beleid' als opgenomen in paragraaf 3.2.1 van deze Kadernota zijn dan ook expliciet informerend van aard. Richting de Begroting 2026 moet een zorgvuldige afweging plaatsvinden tussen de beschikbare middelen n.a.v. de meicirculaire 2025, de kosten van het bestaande beleid, de kosten van de geïnventariseerde ontwikkelingen en de kosten van de wensen voor het nieuwe beleid. Dat onderdelen nu in de inventarisatie staan wil daarmee niet zeggen dat deze ook direct 1-op-1 onderdeel worden van de Begroting 2026. Hierin zullen nog keuzes moeten worden gemaakt. Aanvullend hierop presenteren we in paragraaf 3.2.6 een inventarisatie van potentiële besparingen welke in de komende maanden verder uitgewerkt zullen worden.

3.2.6 Inventarisatie potentiële ombuigingen

In aanvulling op de gebruikelijke inventarisatie bij de Kadernota op de onderdelen 'Wettelijke ontwikkelingen', 'Overige ontwikkelingen' en 'Wensen nieuw beleid' heeft er de afgelopen maanden een eerste ambtelijke inventarisatie plaatsgevonden voor potentiële ombuigingen. Doel van deze inventarisatie was om tot denkrichtingen te komen om bij de Begroting 2026 beleidskeuzes (stap 3 uit de nota stabiliteitscriteria) ter besluitvorming voor te leggen.

De inventarisatie is tweeledig geweest waarbij is gekeken naar het onderscheid tussen wettelijke en niet-wettelijke taken en de beïnvloedbaarheid hiervan. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft hier een aanzet voor gedaan doormiddel van het adviesrapport "Beleidsvrijheid geduid" (<https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/publicaties/2019/03/14/advies-beleidsvrijheid-geduid>). In dit rapport beschrijft men dat de beleidsvrijheid (de niet-wettelijke taken) zich vooral bevinden in de beleidsterreinen sport, cultuur, recreatie, openbare ruimte en leefomgeving. In de eerste ambtelijke inventarisatie voor potentiële ombuigingen is naar mogelijkheden binnen deze beleidsterreinen gekeken. Beperkende factor voor ombuigingen op deze beleidsterreinen zijn het maatschappelijk effect van de keuzes, maar ook de lopende afspraken (contracten) met partners in deze domeinen.

Naast deze niet-wettelijke taken is er ook gekeken naar de wettelijke taken. Voorbeelden van beleidsterreinen, met zeer beperkte tot enige mate van beleidsvrijheid zijn bestuur, burgerzaken, jeugdhulp, Wmo, Werk en Inkomen, Veiligheid en Onderwijs. Voor deze beleidsterreinen is een aanzet gedaan om te onderzoeken hoe wij deze taken invulling geven. Gaan we hierin voor een "10" of zou een "6" ook afdoende kunnen zijn en welke keuzes willen we hier bij hebben.

De komende maanden zullen de eerste uitkomsten van deze inventarisatie verder uit worden gewerkt en zullen deze bij de Begroting 2026 als beleidskeuze (stap 3 uit de nota stabiliteitscriteria) ter besluitvorming voor worden gelegd.

3.2.6 Ontwikkelingen sociaal domein

We hebben als gemeente te maken met toenemende structurele tekorten aan mensen en middelen binnen het Sociaal Domein. Tegen deze achtergrond van toenemende schaarste willen we kwaliteit van zorg blijven bieden voor de inwoners die dit echt nodig hebben. Daarom is het nodig keuzes te maken die zich richten op preventie, vroegtijdige signalering en het vergroten van zelfredzaamheid van individuele inwoners en samenredzaamheid van de gemeenschap (dit noemen we de beweging naar de voorkant). Zodat inwoners daar waar mogelijk voor zichzelf en, binnen wijken en buurten, voor elkaar kunnen zorgen. Hierdoor worden problemen opgelost voordat ze verergeren en leiden tot complexere en duurdere hulpvragen. Een sterke sociale basis is randvoorwaardelijk om de gewenste beweging naar de voorkant te laten slagen.

Binnen het programma Sociaal in Balans (SIB) ontwikkelden we in dit kader de afgelopen jaren al het nodige. Door afronding van het programma in het 1e kwartaal van 2025 krijgt de transformatieopgave verder vorm in de lijnorganisatie. Een meerjarige opgave, die inzet en capaciteit vraagt. We zijn trots op wat we al bereikten en ontwikkelen verder in de lijn. Er is ontwikkelruimte nodig om de beweging naar de voorkant op gang te brengen. Hiervoor is het noodzakelijk om sociale basisvoorzieningen op peil te houden en door te ontwikkelen. Daarnaast maakten we een start met het bieden van basis ondersteuning (individueel en groepsaanbod) door het ST en CJG. Er is uitbreiding op capaciteit nodig om dit structureel te kunnen uitbreiden naar de benodigde omvang.

Programma Sociaal in Balans

In 2021 startten we het programma Sociaal in Balans om te werken aan de doorontwikkeling in het sociaal domein en om de zorg en ondersteuning in zijn geheel betaalbaar en beschikbaar te houden. Met het programma wilden we de volgende effecten bereiken:

- Preventiever werken om dure zorginzet te voorkomen;
- Het organiseren van de juiste zorg op de juiste plek (doelmatiger en slimmer) om de inzet van onnodig zware hulptrajecten te voorkomen;
- Samenwerking in netwerken (met gedeelde ambities) om gezamenlijk invulling te geven aan zorg en ondersteuning.

We hebben sinds de start veel ontwikkeld, georganiseerd en doorgevoerd in de organisatie. Inmiddels staat de basis en daarmee konden we het programma begin 2025 volgens planning beëindigen. We gaven hiermee invulling aan de doelstellingen Normaliseren, Voorkomen en Innoveren. De programma doelstellingen zijn behaald en de doorontwikkeling van de doelstellingen van Sociaal in Balans zijn in de organisatie belegd.

Behaalde resultaten en doorkijk

Binnen Sociaal in Balans werkten we vanuit de gedachte dat Sociale Basis (nuldlijn), CJG en Sociaal Team (eerstelij) en Wmo en Jeugdhulp (tweedelij) onderdeel zijn van één systeem. De werking van het ene onderdeel beïnvloedt de vraag naar het andere. We werkten parallel vanuit één integraal programma aan verschillende projecten en gaven invulling aan de doelstellingen Normaliseren, Voorkomen en Innoveren.

Normaliseren: Project Gericht kiezen en Doorontwikkeling CJG/ST

Binnen dit project brachten we de maatregelen in kaart die bijdragen aan kwalitatief goede en betaalbare zorg. Deze maatregelen richten zich op de inrichting en versterken van de contactpunten met de inwoners, het bieden van basis ondersteuning door CJG en ST en doelgerichte regievoering op complexe beschikkingen. In deze periode worden de nieuwe werkprocessen ingevoerd voor het CJG en ST en ronden we het project af en borgen we de doelstellingen en doorontwikkeling in de organisatie.

We zagen in 2024 al, door de aandacht en het bespreken van de maatregelen, de eerste positieve resultaten en meer inzet van de sociale basis en eigen ondersteuning:

- Groei van de inzet van welzijn op recept (een toegang voor de sociale basis). Het is met name opvallend dat de aanmeldingen vanuit het Sociaal Team en CJG bijna verviervoudigd zijn.
- Groei van aantal cliënten met ambulante begeleiding neemt af en binnen begeleiding is er een verdere verschuiving van specialistische begeleiding naar basis begeleiding.

- En het bieden van eigen ondersteuning door CJG en ST neemt steeds verder toe. Om te zorgen dat er voldoende capaciteit is om deze ondersteuning vorm te kunnen blijven geven, is het van belang in totaal 2 FTE consultants toe te voegen aan het CJG en ST.

Voorkomen: Project Sociale Basis

Het doel van dit project is een sterke sociale basis en samenwerking. Het project is succesvol afgerond en de doelstellingen zijn behaald:

- Subsidiekader Sociale basis; De gemeente kan sturen op de acht thema's en drie ontwikkelonderwerpen uit het beleidskader sociale basis. Ook is er inmiddels een duidelijk en transparant subsidieproces voor het aanvragen en beoordelen van subsidies.
- Dashboard sociale basis; We hebben inzicht in het maatschappelijk effect van de sociale basis en kunnen daarop monitoren en (bij)sturen.
- Verbeterplan samenwerking informeel-formeel; We hebben inzicht in de knelpunten en formuleerden daar gerichte acties op.
- Stuurgroep sociale basis; We houden gezamenlijk zicht op de samenwerking binnen de sociale basis, optimaliseren waar nodig en sturen gericht op passend aanbod voor de inwoner.

Doorontwikkeling Sociale Basis

- Doorontwikkeling subsidiekader; Integraal subsidiekader met cultuur, sport en veiligheid. Uniforme templates voor aanvragen en verantwoording.
- Doorontwikkeling samenwerking formeel-informeel; Sociale basis en sociaal domein werken nauw samen, waarbij wordt afgeschaald waar dat kan: dit nemen we mee bij de doorontwikkeling van CJG en ST. We werken vanuit heldere gezamenlijke doelstellingen op themaniveau; ook werken we aan concretisering beleidskader.
- Doorontwikkeling dashboard sociale basis; Verdere uitsplitsing op wijk en buurtniveau.

Innoveren: Project Sturing WMO en Jeugd (data gedreven werken)

Het project heeft als doel om data te vertalen naar bruikbare sturingsinformatie binnen het sociaal domein. Daarmee ondersteunen we de transformatie richting een effectiever, inzichtelijker en responsiever sociaal domein. Het project is per Q1 2025 succesvol afgerond. Concreet zijn de volgende resultaten behaald:

- Een stevig fundament is gelegd voor datagedreven werken binnen de organisatie.
- Er zijn voor verschillende gebruikersgroepen dashboards, die we breed inzetten voor inzicht en sturing.
- CJG/ST beschikt over dashboards en werkprocessen waarmee zij gericht kunnen sturen op o.a. doorlooptijden en de balans tussen basis- en specialistische zorg en eigen ondersteuning. Ook zien we daarin hoe de verwijzingen vanuit het CJG/ST naar de Sociale basis er uit zien.
- Beleidsmedewerkers maken actief gebruik van data bij beleidsvorming en evaluatie.
- De factsheet voor bestuur en raad is doorontwikkeld met inzicht in de ontwikkeling van het sociaal domein.
- De taken zijn geborgd binnen de organisatie.

Doorkijk: doorontwikkeling data gedreven werken

Nu de basis staat en een start is gemaakt met data gedreven werken, zijn we nu bezig met de doorontwikkeling hiervan. Zoals het uitbreiden van het inzicht in de zorgkosten. Daarnaast willen we voor de verschillende beleidsterreinen de belangrijkste indicatoren inzichtelijk maken als input voor beleid en om de effectiviteit te monitoren. Om deze doorontwikkelingen door te voeren en in te bouwen in de dashboards, is er een BI-developer nodig ten behoeve van het Sociaal Domein.

Regionale inkoopkoers

De huidige contracten met zorgaanbieders lopen eind 2026 af. We grijpen dit moment aan om de hulp en ondersteuning anders te organiseren. Dat is nodig omdat de hulp en ondersteuning voor inwoners op dit moment onder druk staat en door toenemende personeelskrapte en oplopende kosten steeds meer onder druk komt te staan. Een eerste stap in het anders organiseren is het vernieuwen van de regionale inkoopkoers Jeugd en Wmo. Deze vernieuwde inkoopkoers geeft richting om tot een duurzame oplossing te komen, waarbij we inwoners de komende jaren passende ondersteuning kunnen blijven geven. Deze koers zal de basis vormen voor het regionale inkoopproces dat moet leiden tot nieuwe overeenkomsten met zorgaanbieders vanaf 1 januari 2027. Door het verleggen van de focus naar het gewone leven en de verschuiving van cure naar care, werken we als ZOU-gemeenten de komende jaren aan een meer weerbare samenleving en houdbare financiën. We zetten in op de eigen kracht van het sociale netwerk en maken gebruik van de beschermende factoren die

rond inwoners aanwezig zijn. We focussen op talenten, kansen en zelfredzaamheid. We maken lichte hulp en ondersteuning voor een grotere groep inwoners toegankelijk door collectieve voorzieningen uit te breiden en laagdrempelig aan te bieden. Voor de inwoners die het daarmee niet redden, bieden we tijdelijk aanvullende hulp en ondersteuning aan.

Samengevat zijn de belangrijkste uitgangspunten van de inkoopkoers:

- We bieden een grotere groep inwoners laagdrempelige hulp en ondersteuning aan in de vorm van collectieve voorzieningen;
- We kopen minder aanvullende zorg in;
- Vanuit de gewenste tijdelijkheid van ondersteuning sturen we op door- en uitstroom van hulp en ondersteuning door het tijdig betrekken van het sociale netwerk;
- We werken aan een duurzaam stelsel wat past bij de beperkte middelen en menskracht waar we als samenleving mee te maken hebben.

De inkoopkoers werken we uit in een inkoopstrategie; met daarin een beschrijving van de segmenten die we gaan inkopen, inclusief randvoorwaarden, tarief en inkoopvorm. Deze komt eind 2025 ter vaststelling in de vijf colleges.

Daarnaast zetten we ons als regio op korte termijn in op de volgende ontwikkelingen:

- Het faciliteren van informele netwerken;
- Het verder ontwikkelen van collectieve voorzieningen;
- Het starten van een maatschappelijk debat over de gewenste koers en
- Aan de slag met het versterken van de lokale teams.

Strategische inzet binnen Sociaal Domein

We zien binnen het sociaal domein grote ontwikkelingen en opgaves op ons afkomen. Denk hierbij o.a. aan de Hervormingsagenda Jeugd, doordecentralisatie van MO/BW, stijgende zorgvraag van inwoners, vergrijzing etc. Om deze opgaves integraal te benaderen en met een blik op de toekomst, is een strategisch adviseur met specifieke kennis van het domein en de complexiteit van de omgeving binnen dit domein van essentieel belang. In regionaal en subregionaal verband kijken we naar deze opgaven en ontwikkelingen, binnen het programmateam ZOU. De strategisch adviseur heeft hier vanuit Zeist een adviserende rol in en is in sommige gevallen ambtelijk opdrachtgever. Dit zorgt voor een steviger positie van Zeist binnen de regio.

Lokaal adviseert de strategisch adviseur het DMT van het sociaal domein en de beleidsadviseurs. De functie is nu tijdelijk van aard, tot mei 2026. We zien nu al de meerwaarde van deze inzet. Gezien de lokale en regionale ontwikkelingen en complexiteit daarvan willen we deze functie structureel inzetten.

Kwaliteitsverbeteringen in de uitvoering

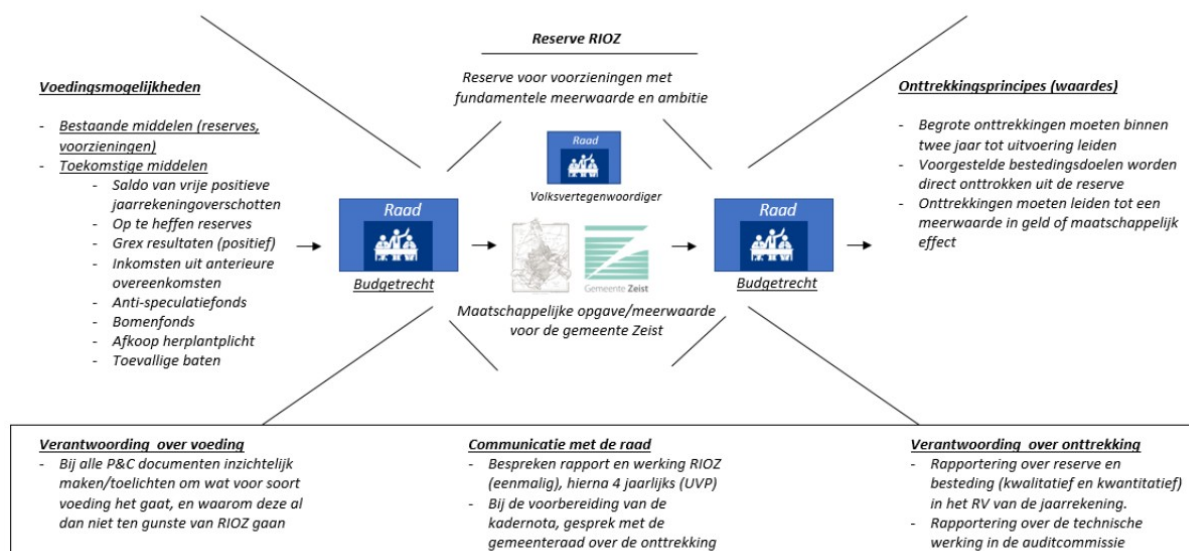
Om de beweging naar de voorkant (inzet sociale basis) en inzetten van eigen ondersteuning door CJG/ ST te kunnen realiseren is verdere kwaliteitsverbetering een randvoorwaarde. Het Kwaliteitsteam houdt zich hiermee bezig en werkt, aan de hand van een ontwikkelagenda, aan de benodigde kwaliteitsverbeteringen. Denk daarbij aan aanscherping van processen, het sturen op de kwaliteit van dienstverlening en het verbeteren van de rechtmatigheid. Voorbeelden zijn de ingevoerde prestatielevering waarin de consulent na drie maanden contact opneemt met de inwoner of de zorg volgens afspraken geleverd wordt (zorgcheck) en afspraken over passend beschikken waarbij er meerjarige beschikkingen worden afgegeven bij bijvoorbeeld huishoudelijke ondersteuning, waar de zorgbehoefte voor langere tijd niet afneemt. Ook wordt er altijd een 4 ogen principe toegepast bij het afgeven van elke beschikking. Bij situaties waarbij een beschikking wordt afgegeven vanaf een bepaald bedrag, wordt ook een gedragswetenschapper en management betrokken.

3.3 Inventarisatie RIOZ

In Zeist hebben wij de “Reserve Integrale Ontwikkeling Zeist” (RIOZ). Doel van deze reserve is dienen als spaarpot voor toekomstige voorzieningen en ambities. Het gaat daarbij om investeringen die aansluiten op de vastgestelde visies. Eind 2023 / begin 2024 is de inzet samen met de raad geëvalueerd (24RV002) met als belangrijkste conclusies:

- A. De reserve heeft zijn waarde binnen de organisatie, zowel het bestuur als de ambtelijke organisatie staan achter de reserve. Voor ieder goed idee kan er geld opzij worden gezet.
- B. Het proces van het inzetten van RIOZ gelden is ‘verwaterd’. Het gebruik van de reserve is in de loop van de jaren afgenomen en sinds 2 jaar is deze steeds minder via het reguliere P&C proces ingezet.
- C. De storting aan de RIOZ gebeurt bij de jaarrekening, het proces voor wat betreft voeding uit andere zaken (Berap's en RV's) dient te worden aangescherpt.
- D. Uw raad besluit over de storting aan- en onttrekking van de reserve, echter wordt zij hier niet actief gestimuleerd om aan het stuur te komen van de reserve.
- E. De huidige tijd biedt de ruimte voor een actualisatie van de kaders:
 - a) Zo is participatie een belangrijk onderdeel, door uw raad beter in stelling te brengen (volksvertegenwoordiger), wordt een eerste stap gezet richting het beter betrekken van de samenleving.
 - b) Het zou niet over de verdeling ‘groen’, ‘rood’ en ‘sociaal’ moeten gaan, maar veel meer over de maatschappelijke meerwaarde, uw raad is hierin vrij om met elkaar te bepalen wat aan deze kwalificatie voldoet. Zolang het maar mogelijk is om het geld incidenteel in te zetten.

Dit heeft geleid tot onderstaand model:

Onderdeel van de uitkomsten is het gesprek bij de Kadernota over het toekomstig verloop van deze reserve. Onderstaand is weergegeven wat het (begrootte) verloop is voor de komende jaren:

	2025		2026		2027		2028		2029
Stand 1 januari	€	8.593.033	€	5.660.668	€	3.049.455	€	1.802.455	€ 1.802.455
Vermeerderingen									
<i>Resultaat JR 2024</i>		<i>n.n.b.</i>	€	-	€	-	€	-	€ -
Totaal Vermeerderingen	€	-	€	-	€	-	€	-	€ -
Verminderen (begroot)									
<i>Uitkomsten burgerberaad jaarwisseling</i>	€	200.000	€	-	€	-	€	-	€ -
<i>Dekking incidentele middelen UVP</i>	€	1.842.365	€	1.214.213	€	-	€	-	€ -
<i>Onderzoek slavernijverleden</i>	€	100.000	€	-	€	-			
<i>Project voor-L-kaar</i>	€	293.000	€	-	€	-	€	-	€ -
<i>Sociale aanpak centrum</i>	€	150.000	€	150.000	€	-	€	-	€ -
<i>80 jaar bevrijding</i>	€	100.000	€	-	€	-	€	-	€ -
<i>Tijdelijke formatie Samen Leven</i>	€	247.000	€	247.000	€	247.000	€	-	€ -
<i>Regiodeal (Vervolg Vollenhove Vooruit)</i>	€	-	€	1.000.000	€	1.000.000	€	-	€ -
Totaal Verminderen	€	2.932.365	€	2.611.213	€	1.247.000	€	-	€ -
Stand 31 december	€	5.660.668	€	3.049.455	€	1.802.455	€	1.802.455	€ 1.802.455

Kijkend naar de toekomst is er in het RIOZ nog een bedrag van € 1,8 mln. in deze reserve onbestemd.

In deze tabel is het resultaat van de Jaarstukken 2024, met bijbehorende voorgestelde dotatie van € 5,7 mln. aan het RIOZ, nog niet verwerkt. Ook het effect van de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2025-2028 (RV25.013) is hierin nog niet meegenomen. Op basis van de geldende kaders zal er een voorstel volgen om de overschotten uit de Reserve Weerstandsvermogen van € 6,7 mln. aan het RIOZ te doteren. Bij elkaar zou er dan nog circa 14,2 mln. aan onbestemde middelen in het RIOZ beschikbaar zijn.

Bij de Begroting 2026 zullen we met uitgewerkte voorstellen voor de besteding van deze middelen komen om deze ter besluitvorming aan de raad voor te leggen. Denkrichtingen zijn bijvoorbeeld de projecten Dorpshuis Den Dolder en (ver)nieuwbouw van de Klinker.

3.4 Uitgangspunten Begroting 2026

Het financiële beeld van de toekomst is deels afhankelijk van diverse uitgangspunten. Met deze uitgangspunten gaan wij rekenen in de Begroting 2026 en daarom moeten deze door de gemeenteraad vastgesteld worden. In deze paragraaf staat beschreven welke uitgangspunten zijn gehanteerd en worden deze toegelicht:

- A. Prijsindex
- B. Loonindex
- C. Overhead
- D. Rekenrente
- E. Tariefontwikkeling
- F. Rioolrecht
- G. Afvalstoffenheffing
- H. Markttarieven

A. Prijsindex

De indexering van het Rijk wordt gebaseerd op basis van ontwikkelingen van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Het BBP is een maat voor de omvang van de economie en gelijk aan de totale toegevoegde waarde van alle in een land geproduceerde goederen en diensten. Op basis van het "Centraal Economisch Plan (CEP) 2025" van het Centraal Planbureau (CPB) van februari 2025 komt de raming van het BBP voor 2026 uit op 2,7%. We verwachten dat de Algemene uitkering ook in 2026 met 2,7% wordt geïndexeerd.

Bovengenoemde prijsindex is niet van toepassing op bepaalde kostensoorten:

1. Kapitaallasten
2. Overeenkomsten met betrekking tot jeugdhulp en Wmo waar de OVA (overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling) van toepassing is.
3. Gemeenschappelijke regelingen
4. Lonen (zie B)

B. Loonindex

Sinds vorig jaar is ook de methodiek voor het bepalen van de loonindex gewijzigd en volgen we volgen we de prognose van de loonvoet voor de sector overheid zoals gepresenteerd in het "Centraal Economisch Plan (CEP) 2025" van het Centraal Planbureau (CPB) van februari 2025. Voor 2026 is deze vastgesteld op 2,0%.

Op 22 april jl. hebben de VNG, WSGO, FNV Overheid, CNV Overheid en CMHF Overheid een akkoord bereikt voor de CAO-gemeenten 2025-2027. Voor 2026 zijn daar een drietal afspraken gemaakt rondom de lonen:

- 1 januari 2026 het minimumsalaris 16 euro (exclusief schaal A)
- 1 januari 2026 35 euro nominaal in de salarisschalen
- 1 juli 2026 een loonstijging van 1,25%

De doorrekening van dit CAO akkoord geeft voor 2026 een ontwikkeling van 1,13%. Sinds vorig jaar hebben we aan u voorgesteld om de prognose van de loonkosten direct te relateren aan de CAO ontwikkelingen zonder correcties. Op basis hiervan stellen wij u voor de indexering voor heel 2026 te stellen op 1,13%. Indien blijkt dat na de vaststelling van de definitieve CAO er afwijkingen zijn ten opzichte van bovenstaand voorstel, dan zullen wij dat in de Begroting 2026 verwerken.

C. Overhead

In het kader van een robuust gemeentelijk financieel beleid worden de lasten van de overhead op een éénduidige, transparante wijze en met een vast percentage doorbelast in de berekening externe tarieven en de grondexploitaties. De sleutel voor het berekenen van het percentage is 'directe salariskosten' en het percentage wordt jaarlijks geactualiseerd bij het opstellen van de programmabegroting. De financiële uitwerking volgt bij het opstellen van de Begroting 2026. Dit kan gevolgen hebben voor de hoogte van de tarieven.

D. Rekenrente

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is bepaald dat niet mag worden gewerkt met een vooraf gekozen rekenrente, maar dat de berekende omslagrente moet worden gehanteerd. Deze omslagrente wordt berekend door de werkelijk betaalde (minus ontvangen) rente op onze leningen toe te rekenen aan de taakvelden, door het rentebedrag te delen door de boekwaarde van de vaste activa en de voorraden uit de vlottende activa. Alleen als voor investeringen specifieke leningen zijn aangetrokken (partiële financiering), mag de rente van deze financiering ook worden gebruikt voor de berekening van de rentelasten van deze investering. In gemeente Zeist werken we niet met partiële financiering. Bij het opstellen van de begroting 2025 was al bekend dat we te maken krijgen met een financieringstekort. De financieringsbehoefte blijft de komende periode groot. Het investeringsvolume stijgt flink, met name voor onderwijshuisvesting. Op basis van de geprognosticeerde balans 2025 is de omslagrente 2026 berekend. Hierbij is rekening gehouden met enerzijds aan te trekken financiering en anderzijds stijgt de omvang van de materiele vaste activa flink. Dit geeft een omslagrente van 0,7%. Aangezien we werken met een bandbreedte van 0,5%, stellen we voor om bij het opstellen van de begroting 2026 ongewijzigd rekening te houden met 0,5% omslagrente. In de loop van 2026 herrekenen we dit percentage en stellen we, zo nodig, dit percentage bij.

E. Tariefontwikkeling

Op basis van de hierboven voorgestelde prijsindex van 2,7% zullen ook de gemeentelijke tarieven in beginsel met 2,7% worden aangepast. Dit geldt voor de volgende tarieven:

- Toeristenbelasting
- Precariobelasting
- Leges (indien niet wettelijk bepaald en indien niet 100% kostendekkend)
- Privaatrechtelijke tarieven
- OZB

De hoogte van de reclamebelasting voor 2026 wordt bepaald in samenspraak met de Stichting Centrummanagement. Vooralsnog wordt hier geen bijzondere tariefontwikkeling verwacht. Een aantal gemeentelijke tarieven wordt berekend vanuit het (wettelijk verplichte) uitgangspunt 100% kostendekkendheid. Bij het opstellen van de Begroting 2026 zullen deze tarieven opnieuw worden berekend op basis van de actuele kostenontwikkeling. Deze kosten kunnen zich anders ontwikkelen dan de geprognosticeerde 2,7 %. Bijvoorbeeld kapitaallasten en loonkosten worden in de gemeentelijke begroting zo exact mogelijk berekend. Voor de tarieven van de afvalstoffenheffing is de kostenontwikkeling bij de RMN bepalend (100% kostendekkendheid). Daarnaast spelen de hierboven vermelde wijzigingen omtrent de rekenrente hierin ook een rol. Op het moment van opstellen van deze kadernota zijn niet alle gegevens bekend om hier een goede doorrekening van te kunnen maken. De volgende tarieven worden herrekend bij de Begroting 2026 en kunnen dus afwijken van de index van 2,7 %:

- Rioolrecht
- Afvalstoffenheffing
- Markttarieven
- Legestarieven met 100% kostendekkendheid
- Begraaf- en crematierechten
- Parkeerbelasting

F. Rioolrecht

Het verbreed Gemeentelijk Riool Plan (vGRP) dateert uit 2021. Hierin is meerjarig besloten het rioolheffingstarief te stabiliseren (exclusief inflatie). De inflatie (indexering) wordt met deze kadernota vastgesteld op 2,7%. Per saldo betekent dit dat het tarief 2025 zal stijgen met 2,7%. Het uitgangspunt van het vGRP in Zeist is 100% kostendekkendheid. Dit wordt bereikt door middel van verrekening met de egalisatievoorziening riolering. Mogelijk dat dit nog tot een aanpassing van het beoogde percentage leidt. Bij de Begroting 2026 worden de definitieve tarieven gepresenteerd.

G. Afvalstoffenheffing

De kosten van inzameling en verwerking van huishoudelijk afval worden in Zeist in rekening gebracht via een afvalstoffenheffing, waarbij het tarief afhangt van de omvang van het huishouden. De opbrengst van de afvalstoffenheffing behoort niet tot de algemene middelen, maar moet worden gebruikt om de kosten te dekken van de afvalinzameling en -verwerking. Het uitgangspunt hierbij is dat de tarieven voor 100% kostendekkend zijn. De kosten van afvalinzameling blijven stijgen. De RMN berekent deze kosten door aan gemeenten. Op dit moment is de conceptbegroting 2026 van RMN nog in behandeling en heeft nog geen verkenning plaatsgevonden voor het tarief afvalstoffenheffing 2026. In de begroting 2026 zal inzichtelijk worden wat de exacte tarief-ontwikkeling zal worden.

3.5 Cashflow

Zoals gebruikelijk informeren wij u bij de Kadernota / Bestuursrapportage ook over de cashflow. Daarbij wordt ingegaan op het verwachte financieringssaldo in de komende periode.

Financieringssaldo

Het financieringssaldo geeft aan of de vaste financieringsmiddelen (de som van het eigen vermogen en het lang vreemd vermogen) toereikend zijn om de investeringen (in vaste activa) te financieren. Een negatief saldo betekent dat de investeringen deels betaald moeten worden uit tijdelijke liquiditeitssaldi of door het aantrekken van (kasgeld)leningen. Zie ook hierna onder “Kasgeldlimiet”. Dit financieringssaldo is dus een heel ander saldo dan het begrotingssaldo dat het verschil tussen de jaarlijkse lasten (inclusief de rente en afschrijving op investeringen) en de jaarlijkse baten aangeeft.

In de prognose van de vorige Kadernota was sprake van een verwacht negatief financieringssaldo van € 3,7 mln. per eind 2024, waarbij dat saldo naar verwachting negatief zou blijven voor de jaren daarna.

De onderstaande tabel met de geactualiseerde prognose, op basis van de cijfers uit het 1^e kwartaal 2025, geeft aan dat in werkelijkheid per eind 2024 sprake was van een positief financieringssaldo van € 18,4 mln. Het hogere liquiditeitssaldo per eind 2024 ten opzichte van de verwachting in de Kadernota 2025, is vooral veroorzaakt doordat de uitgaven op de geprognosticeerde investeringen in 2024 achterbleven bij de verwachtingen. Op basis van de geactualiseerde cijfers zal het financieringssaldo naar verwachting eind 2025 negatief worden. De voornaamste reden van het beoogde tekort is de forse omvang van de in de planning meegenomen investeringen rondom onderwijshuisvesting. Voorbeelden hiervan zijn de aanpassing van het gebouw en de sporthal bij De Breul voor ruim € 30 mln. en de (ver)nieuwbouw van de Stichtse Vrije School voor ruim € 13 mln.

Het mag duidelijk zijn dat als de uitvoering van de (grote) investeringen vertraging oploopt, het financieringstekort minder snel stijgt dan geschetst. Van het financieringstekort mag tot een bedrag van € 19,6 mln. gefinancierd worden met kort geld (kasgeldleningen). Dit is normaliter financieel (qua rentelast) ook het meest aantrekkelijk. Komt het saldo boven de kasgeldlimiet (zie hierna) en gaat de liquiditeitsbehoefte inderdaad langer duren, dan moet worden overgegaan tot consolidatie, dat wil zeggen tot het aantrekken van een langlopende lening. Het moment waarop daadwerkelijk tot deze actie zal worden overgegaan, is afhankelijk van de werkelijke financieringssituatie en van de (verwachte) renteontwikkeling. Zoals het er nu uitziet bereiken we in het 4^e kwartaal 2025 een negatief financieringssaldo. Tot dat moment kan er bij een negatief saldo worden gefinancierd tot de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet bedraagt € 19,6 mln. Vanaf het 4^e kwartaal 2025 moeten we naar verwachting een langlopende lening afsluiten.

Financieringspositie x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
Kadernota	18.445	-32.882	-87.983	-131.634	-154.593

De financieringspositie 2024 in deze tabel betreft de werkelijke stand, de standen bij de latere jaren zijn ramingen.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is in de Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) als norm gesteld voor het maximumbedrag waarmee de gemeente haar activiteiten met kortlopend geld (< 1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. De kasgeldlimiet voor onze gemeente bedraagt op basis van het begrotingstotaal van de Begroting 2025, € 19,6 miljoen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft het kader aan voor de spreiding van looptijden in de (langlopende) leningenportefeuille. De norm houdt in dat het bedrag dat nodig is voor de verplichte aflossingen en de renteherzieningen in een jaar niet meer mag bedragen dan 20% van het begrotingstotaal (inclusief reservemutaties). De renterisiconorm is op basis van de Begroting 2025 ongeveer € 46,1 miljoen. Renteherzieningen komen overigens in onze leningenportefeuille niet voor. Vanuit de leningenportefeuille bedraagt de aflossing in 2025 € 3,3 miljoen. De ruimte onder de renterisiconorm komt daarmee uit op € 42,8 miljoen.